

**YARALANMALAR VE
KANAMALAR**

YARALANMALAR

Yaralanma türleri

Herhangi bir nedenle vücudu meydana getiren dokuların bütünlüğünün bozulmasına ya da bu dokuların kaybına yara, bu olaya da yaralanma denir.

Yaralanma kesici-delici aletlerle (bıçak, şiş, cam vb.) olabildiği gibi künt yaralanma (ezilme, sıkışma vs.) şeklinde de olabilir. Bazı yaralanmalarda yaranın kenarları düzgündür, bazen de yara kenarları düzensizdir, parçalanmış şekildedir. Yaralanma durumunda yaranın türüne ve büyüklüğüne göre kanama, ağrı, şişlik gibi belirtiler olabilir.

Yaralanmaya yol açan etken kirli olabileceği için bütün yaralar "kirli yara" olarak kabul edilir, ancak bazen yaralanmaya yol açan etken özel olarak enfeksiyon riski taşır. Bu gibi durumlarda daha dikkatli olunması gerekir.

Yaralanmalarda ilkyardım

Yaralı hızlı bir şekilde A-B-C yönünden değerlendirilir. Yara bölgesi temizlenir, kanama varsa durdurulur. Yaranın üzeri temiz bir bezle kapatılır.

Geniş yaralanmalarda doku kaybı meydana gelebilir. Hayati organlar veya bu organların yakınında olan delici alet yaralanmaları, kuduz ve tetanos olasılığı nedeniyle hayvan ya da insan ısırıklarına bağlı yaralanma durumlarında daha dikkatli olunmalıdır. Bu gibi durumlarda kanama hızla kontrol altına alınmalı, yara bölgesinde kemik parçaları varsa yerinde bırakılmalı, yaranın üzeri temiz bir bezle örtüldükten sonra gevşek bir sargı yapılarak sağlık kuruluşuna gönderilmelidir. Yaralanma vücuda saplanmış bir cisimle olmuşsa, vücuda saplanmış olan cisim kesinlikle yerinden çıkartılmamalıdır.

Yaralanma çeşitleri:

Kesik yaralar: Bıçak, çakı, cam gibi kesici aletlerle oluşur.

Ezik yaralar: Taş, yumruk ya da sopa gibi etkenlerin şiddetli olarak çarpması ile oluşan yaralardır, yara kenarları eziktir.

Delici yaralar: Uzun ve sivri aletlerle oluşan yaralardır.

Parçalı yaralar: Dokular üzerinde çarpma veya çekme etkisi ile meydana gelir.

Enfekte yaralar: Mikrop kapma ihtimali olan yaralardır. Oluşundan sonra 6 saatten fazla zaman geçmiş yaralar, daha önce dikilmiş ancak dikişleri ayrılmış yaralar, kenarları muntazam olmayan yaralar, çok kirli ve derin yaralar, ateşli silah yaraları, ısırma ve sokma sonucu oluşan yaralar enfekte yaralar arasında sayılabilir.

Yaralanmanın olduğu vücut bölgesine göre önem ve öncelikli yaralanmalar aşağıda sıralanmıştır.

Delici göğüs yaralanmaları

Göğsün içine giren cisimler sonucu akciğer zarı ve akciğer yaralanır. Ciddi boyutta solunum güçlüğü olabilir. Şiddetli ağrı olabilir, morarma ve kan tükürme görülebilir.

Yaralının bilinç ve A-B-C kontrolü yapılmalı, tıbbi yardım istenmelidir. Yara yeri en kısa sürede kapatılarak, hava girişi engellenmeli. Bilinç açıksa yarı oturur pozisyonda tutulmalıdır. Ağızdan hiçbir şey verilmemeli, şoka karşı önlem alınmalıdır. Solunum ve dolaşım sık sık kontrol edilmelidir. Çok yaralının olduğu durumlarda delici göğüs yaralanması olana öncelik verilmelidir.

Delici karın yaralanmaları:

Delici karın yaralanmalarında yaralanmanın şiddetine göre değişik bulgular gözlenebilmektedir. Barsaklar dışarı çıkabilir. İç organ ve büyük damarlarda yaralanma olasılığı göz önüne alınmalıdır. Şok gelişebilir.

Yaralının bilinç ve A-B-C kontrolü yapılmalı, tıbbi yardım istenmelidir. Dışarı çıkan organlar içeri sokulmaya çalışılmaz, yara yeri geniş ve nemli temiz bir bez örtülür. Karın bölgesindeki gerilmeyi azaltmak için bacaklar bükülmüş ve sırt üstü yatar pozisyonda tutulur. Şoka karşı önlemler alınmalı, vücut ısısı korunmalıdır. Ağızdan yiyecek yada içecek bir şey verilmez.

Kafatası ve omurga yaralanmaları

Kafatası yaralanmaları saçlı derideki basit yaralanma şeklinde olabildiği gibi, kafatası kırıkları ve yüz yaralanmaları şeklinde de olabilir. Çeşitli kaza durumlarında (trafik kazası, iş kazası, ev kazası, spor yaralanmaları vb.) hafif veya ciddi kafa yaralanmaları meydana gelebilir. Bu gibi durumlarda omurga yaralanması da olabilir.

Kazalardan sonraki ölümlerin en büyük nedeni kafatası ve omurga yaralanmalarıdır. Ayrıca müdahale sırasında yapılacak hatalı davranışlar onarılamayacak sonuçlar doğurabilir.

Kafatası yaralanması ciddi olduğunda bilinç bulanıklığı, bilinç kaybı olabilir, göz ve kulak çevresinde morluklar görülebilir. Omurga yaralanması durumunda da yaralanmanın yerine ve seviyesine göre (boyun, sırt, bel vs.) el veya ayaklarda uyuşma, duyu kaybı, hareket kaybı meydana gelebilir.

Yaralının bilinç ve A-B-C kontrolü yapılmalı, tıbbi yardım istenmelidir. Patlama, zehirlenme gibi tehlikeler yoksa yaralı hiç kımıldatılmadan sağlık ekibinin gelmesi beklenmelidir. Herhangi bir tehlike söz konusuysa ve yaralının taşınması gerekiyorsa, baş-boyun-gövde eksenini düz olacak şekilde güvenli bir yere taşınmalıdır. Yaralının yanından hiç ayrılmamalı, gelen sağlık ekiplerine yardımcı olunmalıdır.

KANAMALAR

Kanamalar, ilkyardımcıların çok sık karşılaştıkları olaylardır. Bu nedenle ilkyardım uygulamaları arasında en sık yapılacak olanlar, kanama durumunda yapılacak uygulamalardır. Okulda, işyerinde, trafikte, hatta evde en çok karşılaşılan durumlar kanamalardır.

Yetişkin bir insanda 5-8 litre kan dolaşımında yer alır. Bunun 1.5 litresinin kaybı, yaşamı tehdit eden ciddi kanama anlamına gelir.

Kanama Tanımı ve Türleri

Dolaşım sistemi içindeki kanın damar bütünlüğünün bozulması sonucu, damarlar dışına çıkmasına kanama denir. Kanamanın ciddiyeti kanayan damarın cinsiyle (atar damar kanamaları daha ciddidir), yaralanmanın büyüklüğüyle, kişinin vücut yapısıyla ve varsa hastalıklarıyla yakından ilgilidir.

Kanayan damarın türüne göre 3 çeşit kanama vardır:

- 1. Atardamar kanaması:** Atardamar bütünlüğünün bozulması sonucunda kanın atardamardan dışarıya çıkmasıdır. Bu tür kanamalarda kanamanın nabızla eş zamanlı olarak aralıklarla fışkırır tarzda olması dikkat çekicidir. Atardamarlarda basınç yüksek olduğundan kısa sürede fazla kan kaybı olur. Bu yüzden atardamar kanamaları daha önemlidir.
- 2. Toplardamar kanaması:** Atardamar kanamasından daha yavaştır. Yaralanmanın şiddeti oranında ciddi olabilir. Sızıntı şeklinde olabileceği gibi daha fazla miktarda da olabilir. Kanamalar daha çok toplardamar kanaması şeklindedir. Toplardamar kanamalarında akan kanın rengi atardamar kanamasındakine göre biraz daha koyu renklidir.
- 3. Kılcaldamar kanaması:** Sızıntı şeklinde olur. Çoğu kez yüzeysel sıyrık ve yaralarda meydana gelir. Kontrolü daha kolaydır.

Kanama sırasında kanın vücut dışına çıkıp çıkmaması durumuna göre kanamalar 3 gruba ayrılır:

1. Dış kanama: Damar bütünlüğünün yanı sıra deri bütünlüğü de bozulmuştur. Bu durumda kan damar dışına çıktığı gibi vücut dışına da çıkar ve kanama dışarıdan görülebilir.

2. İç kanama: İç organları besleyen damarların ya da iç organların yaralanmaları sonucu meydana gelen kanamalardır. Damar dışına çıkan kan vücudun içinde kalır, vücut dışından görülmez. Kas içi kanamalarda şişlik ya da morarma olabilir. Ancak iç organ kanamalarında dışarıdan hiçbir belirti görülmeyebilir.

3. Dışarıya doğru kanama: Doğal vücut deliklerinden olağan olmayan kanamalardır. Burun kanaması, ağızdan, makattan, kulaktan kan gelmesi gibi durumları anlatmak için kullanılır.

KANAMA DURUMUNDA İLK YARDIM

Dış kanama olduğunda kanın durdurulması için yapılması gereken, kanayan yer üzerine baskı uygulanmasıdır. Baskı doğrudan parmak veya el ile uygulanabilirse de temiz bir bez ile kanayan yer üzerine bastırılması daha doğrudur. Kanama durmuyorsa el ile yapılan baskı artırılarak kanama durdurulmaya çalışılır. Kanayan yer üzerine bastırılmış olan bez kan ile ıslanırsa, ıslanmış olan bez yerinden kaldırılmadan, üzerine ikinci bir bez konmak suretiyle baskı uygulamaya devam edilir. Gerekliyse bez üzerinden sargı yapılmak suretiyle baskı artırılabilir. Sargı yapıldıktan sonra da kanama devam ediyorsa sargı yerinden kaldırılmadan kanayan yer üzerine yeni bir bez konularak yeniden sargı yapılır.

Kanamalı yaralı sırt üstü yatırılır ve kanayan yer (kol, bacak) kalp seviyesinin daha üzerinde bir düzeye kaldırılır, yaralının ayaklarının altına destek konmak suretiyle ayakları yükseltilir. Sargının uç tarafında kalan bölümden (kol, bacak vs.) nabız kontrolü yapılır.

kanayan yer üzerine temiz bir bez ile baskı uygulanmalıdır

Şekil VI.I: Atardamar ve Toplardamar Kanaması

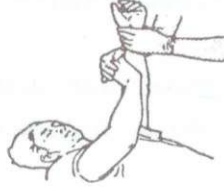
Atardamar Kanaması

Toplardamar Kanaması

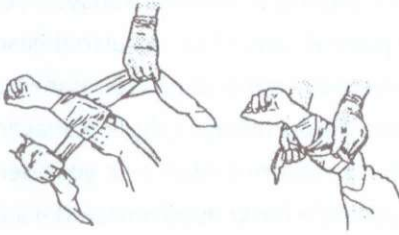
El ile baskı

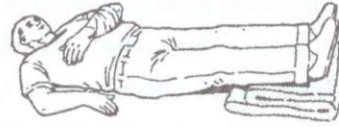
Yükseğe kaldırma

Bez ile baskı

Sargı yapılması

Yatırma ve ayaklarını yükseltme

DIŞ KANAMA KONTROLÜ (küçük kanama) UYGULAMA BECERİSİ

1. Kanayan yer üzerine (parmakla ya da temiz bir bez ile) baskı yapması
2. Kanama durmuyorsa el ayasını kullanarak baskıyı artırması
3. Kanama duruncaya kadar baskı uygulamaya devam etmesi
4. Birinci bez kanla ıslanırsa üzerine ikinci bir bez koyarak (ilk bezi kaldırmadan) baskı yapmaya devam etmesi
5. Yaranın uç tarafında renk değişikliğini ve nabzı kontrol etmesi

Şekil VI.II: Küçük Kanama Kontrolü

DIŞ KANAMADA SARGI UYGULAMA BECERİSİ

1. Kanayan yer üzerine birkaç kat temiz bez koyması
2. Bez üzerinden sargı yapması
3. Sargı yaparken kanamayı durduracak kadar sıkıştırması
4. Sargı yaptıktan sonra kanama devam ediyorsa, bez ve sargı bezi kanlanmışsa bunları yerinden kaldırmadan ve sargıyı açmadan, üzerinden yeniden baskı ve sargı uygulaması
5. Kazazedeyi sırt üstü yatırması
6. Ayaklarının altına destek koyarak 30 cm kadar kaldırması
7. Yaralıyı pansuman görülecek şekilde battaniye ile sarması
8. Tıbbi yardım gelene kadar bu pozisyonu koruması
9. Aralıklarla solunum ve nabızı kontrol etmesi

Şekil VI.III: Dış Kanamada Sargı Uygulama

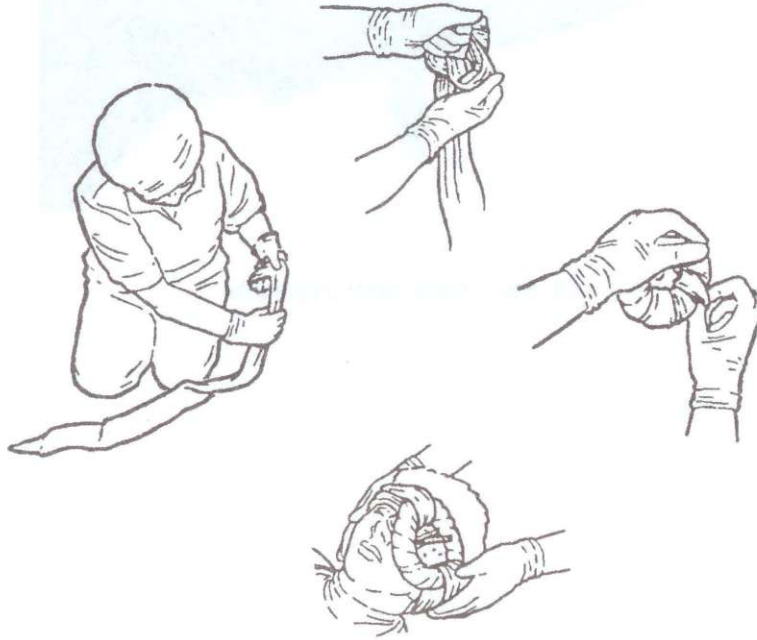

Dış Kanamada Sargı Uygulama

SİMİT SARGI

Yara üzerinde cam kırıkları, taş parçaları vb. yabancı maddelerin olması durumunda kanayan yer üzerine baskı yapılması, yaranın derinliğini artırabilir. Bu gibi durumlarda kullanılmak üzere “**simit sargı**” geliştirilmiştir. İçine pamuk vb. maddeler konularak kalınlığı artırılmış bir sargının kendi etrafında bükülmesi ve simit şeklinde halka yapılması ile elde edilen simit sargı, içinde yabancı maddelerin bulunduğu yaranın etrafına yerleştirilir, bunun üzerinden de sargı yapılır. Saçlı deri üzerindeki yabancı maddeleri ayıklamak güç olduğundan, simit sargı sıklıkla baş yaralanmalarında kullanılır. Kafa üzerine yerleştirilen simit sargının üzerinden de üçgen bez kullanılarak sargı yapılır.

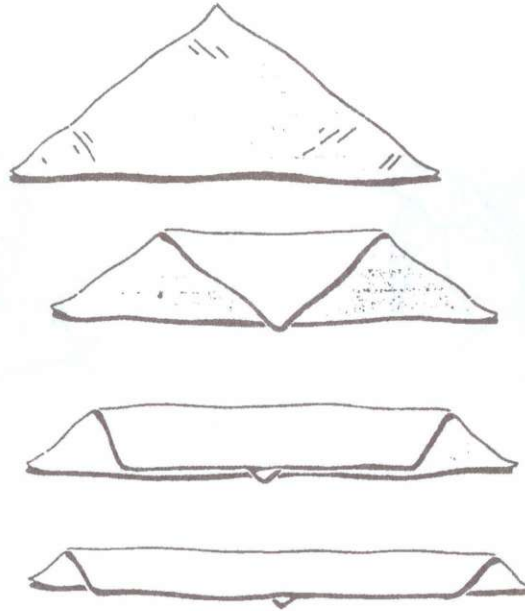
Şekil VI.IV: Simit Sargı Yapılması

ÜÇGEN BANDAJ UYGULAMALARI

Üçgen bandaj kısa kenarları 80-90 cm. olan, ikizkenar dik üçgen şeklinde sağlam bir bezdir. Örneğin 90 x 90 cm. boyutlarında olan kare şeklindeki bir bezin köşegen olarak katlanması ile üçgen bez elde edilebilir. Vücudun değişik bölümlerinde bandaj ve askı olarak kullanılabilir. Üçgen bezin tepesi tabanına yerleştirilip sonra bir (ya da iki) kez daha katlanmak suretiyle istenilen genişlikte sargı bezi elde edilmiş olur.

Şekil VI.V: Üçgen Bandaj Katlanması

Başta Üçgen Bandaj Uygulaması

1. Üçgen bezin tepesini başın arkasına, tabanını da altına gelecek şekilde yerleştirilmesi.

2. Uçları arkada düğümlemesi

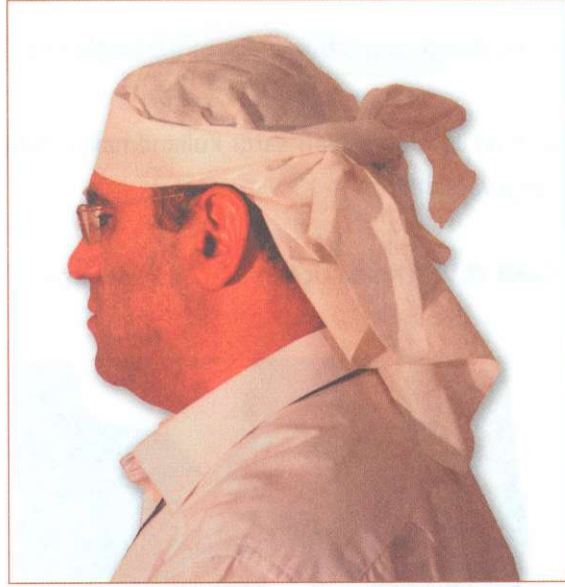
3. Üçgenin tepesini sabitlemesi

Üçgenin tepesi düğüm üzerine kapatılır (elde çengelli iğne varsa bu uç, düğüm üzerine iğne ile tutturulur.

Şekil VI.VI: Başta Üçgen Bandaj Uygulaması

Şekil VI.VII: Başta Üçgen Bandaj Uygulaması

Kol ve Bacakta Üçgen Bezden Yapılan Sargının Uygulaması

1. Üçgenin tepesini üçgenin tabanına yerleştirmesi, kenarlarından birisini uzva dik olarak aşağı doğru sarkıtması
2. Uçları ile iki veya üç döngü yapıp bunları birbirine bağlaması

Üçgen bezin katlanması ile elde edilen sargı kullanılmak suretiyle kol ve bacak yaralanmalarında sargı yapılabilir.

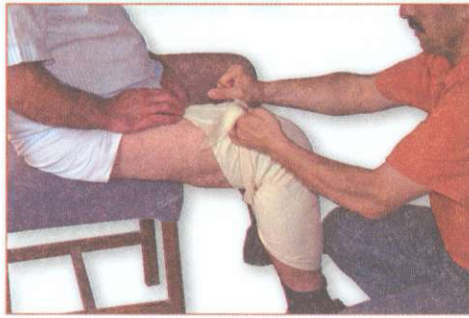
Şekil VI.VIII: Kolda Üçgen Bandaj Uygulaması

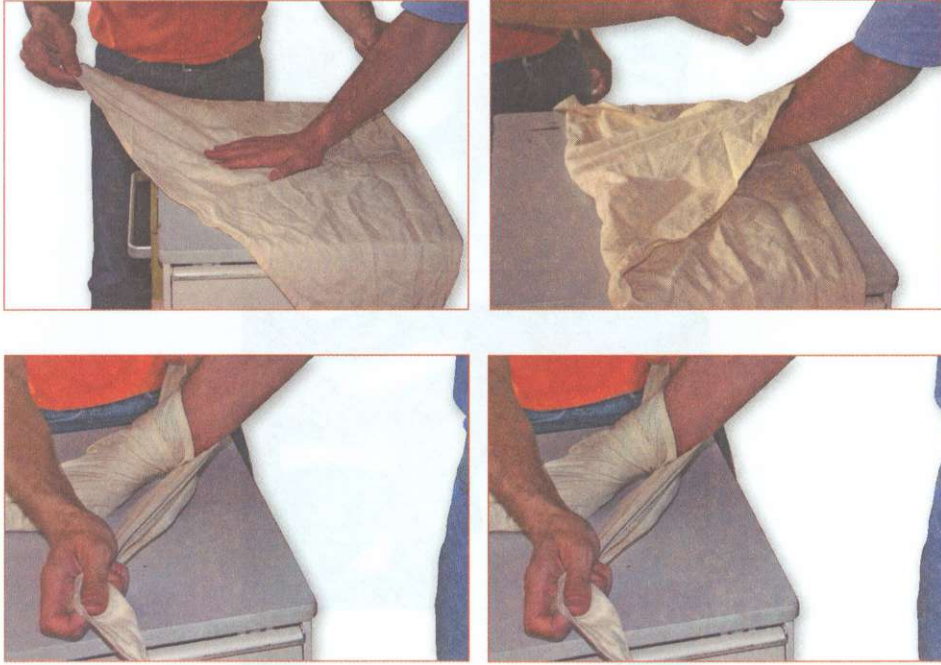
Dizde Üçgen Bandaj Uygulaması

1. Üçgeni uyluğun iç kısmına tepesi yukarı doğru kaidesi dizin altında olacak şekilde yerleştirmesi
2. Dizin arkasında uçları çaprazlaması
3. Uyluğun önünde uçları düğümlemesi

Şekil VI.IX: Dizde Üçgen Bandaj Uygulaması

Elde Üçgen Bandaj Uygulaması

1. Parmaklar üçgenin tepesine doğru olmak üzere eli üçgen bez üzerine yerleştirmesi
2. Tepesi bileğe doğru bakarken üçgenin kaidesini aşağı, parmakların üzerine katlaması
3. Elin sırtında uçları karşı karşıya getirmesi, bunları çaprazlaması
4. Bilek seviyesinde düğümlemesi

Şekil VI.X: Elde Üçgen Bandaj Uygulaması

Ayakta Üçgen Bandaj Uygulaması

1. Ayağı üçgenin üzerine düz olarak, parmaklar üçgenin tepesine bakacak şekilde yerleştirmesi
2. Üçgen bandajın tepesini ayağın üzerine doğru katlaması
3. Üçgenin iki ucunu ayağın üstünde çaprazlayacak şekilde öne doğru getirmesi
4. İki ucu ayak bileği etrafında düğümlemesi

Şekil VI.XI: Ayakta Üçgen Bandaj Uygulaması

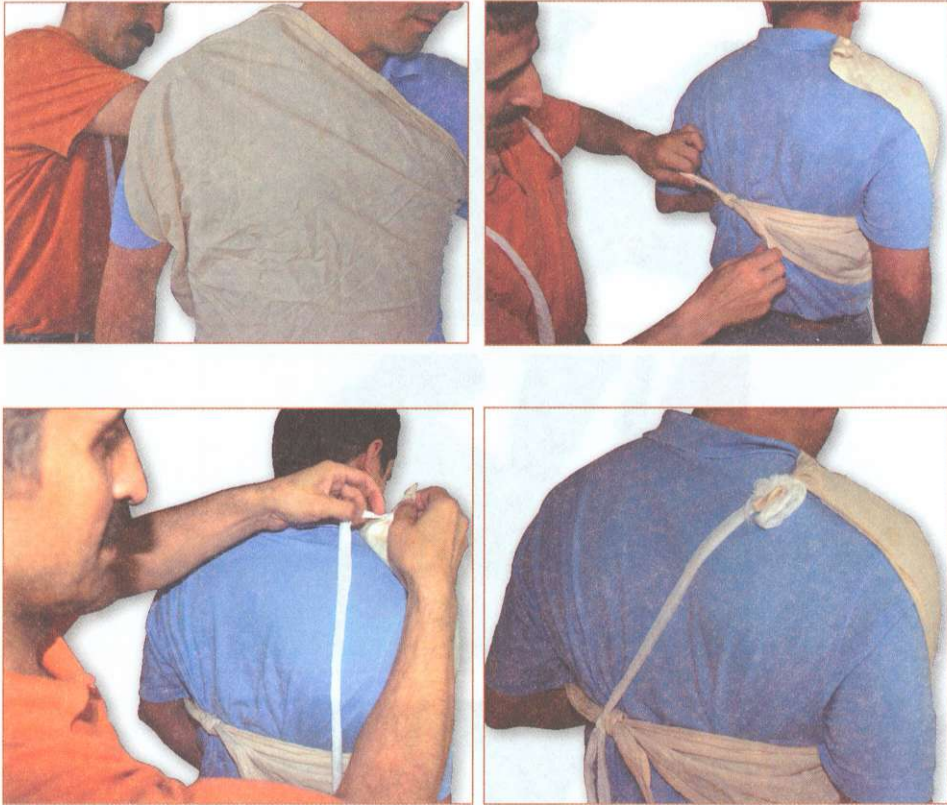
Göğüste Üçgen Bandaj Uygulaması

1. Üçgenin tepesini omuza yerleştirmesi

2. Tabanı göğsün altında düğümlemesi

3 Şerit şeklinde bir bez parçasının bir ucunu üçgenin açıkta kalan ucuna, diğer ucunu ise sırtın arkasında düğümün olduğu yere bağlayarak üçgen sargı bezini sabitlemesi.

Şekil VI.XII: Göğüste Üçgen Bandaj Uygulaması

Omuzda Üçgen Bandaj Uygulaması

1. Tabanı kolun etrafında bağlaması

2. Üçgenin tepesini göğsün etrafından geçen bir omuz kayışına, omuz seviyesinde iğnelemesi

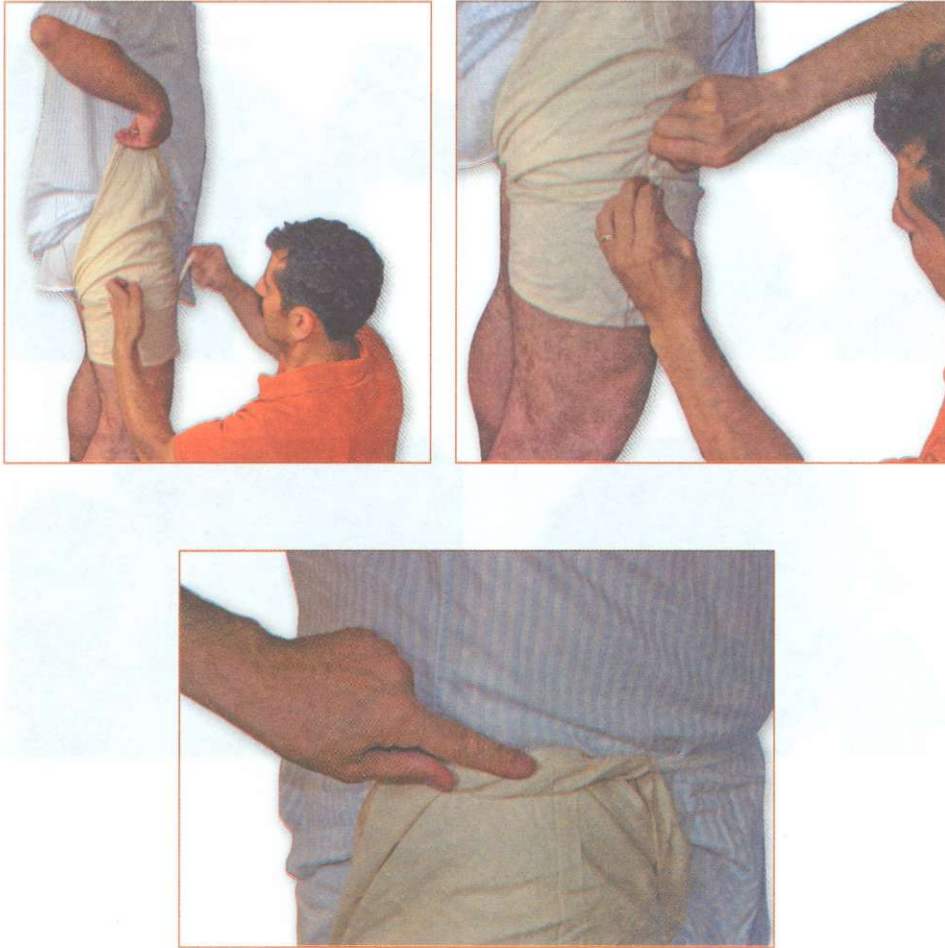
Şekil VI.XIII: Omuzda Üçgen Bandaj Uygulaması

Kalçada Üçgen Bandaj Uygulaması

1. Uyluğun ön kısmının etrafında üçgenin tabanını düğümlemesi
2. Üçgenin tepesini, belin etrafındaki bir kayışa iğnelemesi

Şekil VI.XIV: Kalçada Üçgen Bandaj Uygulaması

BASKI NOKTALARI

Atardamar kanamalarında kan basınçla, fişkirir tarzda çıkar ve kısa zamanda çok kan kaybına yol açar. Atardamar kanamalarında da asıl yapılması gereken, kanayan yer üzerine baskı uygulanmasıdır. Ancak bazı durumlarda atardamarın vücuttaki seyri boyunca kanayan yerin daha yukarı (üst) bir bölümünde atardamar üzerine parmakla bastırmak suretiyle kanama kontrol edilmeye çalışılır. Vücutta bu amaç için belirlenmiş baskı noktaları vardır. Vücudun 6 bölgesinde atardamar üzerine baskı uygulanabilir:

1. Boyun (boyun atardamarı-şahdamarı baskı yeri)
2. Köprücük kemiği üzeri (kol atardamarı baskı yeri)
3. Koltuk altı (kol atardamarı baskı yeri)
4. Kolun üst bölümü (kol atardamarı baskı yeri)
5. Kasık (bacak atardamarı baskı yeri)
6. Uyluk (bacak atardamarı baskı yeri)

Boyun atardamarı üzerine baskı yalnızca bu atardamardan kanama olduğunda uygulanır. Atardamar üzerine parmakla bastırılır ve yaralı en hızlı bir şekilde sağlık kuruluşuna ulaştırılır. Kol atardamarına kanamanın olduğu yerle bağlantılı olmak üzere köprücük kemiği üzerinden, koltuk altından veya dirseğin iç yüzünden baskı uygulanabilir. Bacak atardamarına da kasıkta veya uylukta baskı uygulanabilir.

Boyun: Boyun yaralanmalarında boyun atardamarı kesilirse çok şiddetli kanama olur ve yaralı açısından kısa zamanda ciddi tehlike oluşturur. Boyun atardamarı yaralanması dışında kafa yaralanmalarında da kafa derisinde çok miktarda kanama olabilir, ancak bu gibi durumlarda atardamar üzerinden yapılacak baskı yarar sağlamayacağı için, uygulanmaz. Bu durumda yapılması gereken, kanayan yer üzerine baskı uygulanmasıdır. Boyun atardamarındaki kanama boynun sağ tarafında ise ilkyardımcı yaralının karşısında durmak suretiyle, sol elinin baş parmağı ile, kanama sol tarafta ise de sağ elinin baş parmağı ile atardamar üzerine baskı yapar.

Köprücük kemiği üzeri : Koltuk altından veya kolun üst kısmından olan atardamar kanamalarında, köprücük kemiğinin üzerindeki çukurluğa baskı uygulamak suretiyle kanama durdurulabilir. Burada da ilkyardımcı karşı taraftaki elinin baş parmağını kullanarak baskı uygular. Kanama sağ tarafta olduğunda sol elinin baş parmağını, kanama sol tarafta olduğunda da sağ elinin baş parmağını kullanarak baskı uygulanır.

Koltuk altı : Kolun üst bölümünden olan kanamalarda atardamara koltuk altından baskı uygulanabilir. İlkyardımcı atardamarı, koltuk altında bulup her iki elinin baş parmakları arasında sıkıştırmak suretiyle kanamayı durdurmaya çalışır. Bu uygulamayı yaparken ilkyardımcı diğer parmaklarını yaralının omzu üzerinde tutarak oradan destek sağlar.

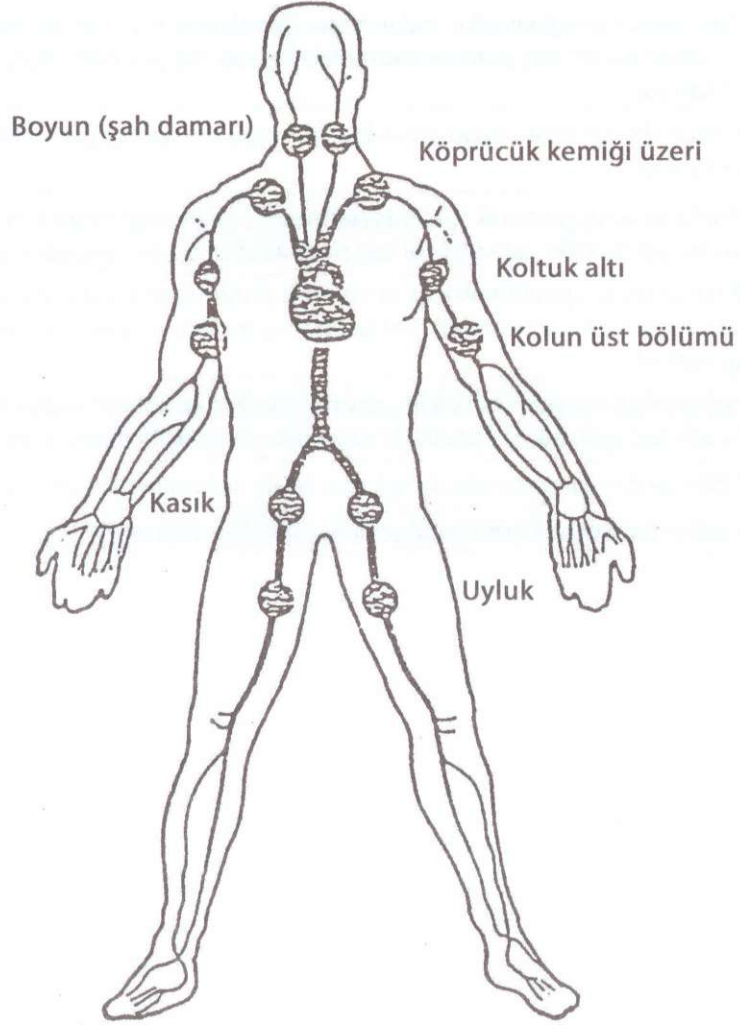
Kolun üst bölümü: Kol atardamarı kol kemiği boyunca seyrederken baş parmak kullanılmak suretiyle, parmakla kol kemiği arasına sıkıştırılabilir. Kanamanın dirsekten daha alt düzeyde olduğu durumlarda bu noktadan baskı yarar sağlar.

Kasık: Bacaktan olan atardamar kanamalarında bu noktaya baskı yapılır. Baskı sağ tarafa yapılacaksa ilkyardımcı yaralının sağ tarafına geçer ve sağ elini kullanır, sol tarafa uygulanacaksa da sol tarafına geçerek sol elini kullanır. İlkyardımcı elini yumruk yapmak suretiyle kasık hizasında bacak atardamarı üzerine baskı uygular.

Uyluk: Bacak atardamarı uyluğun iç yüzü boyunca seyreder. Bacak dışı doğru bükülmüş durumda iken ilkyardımcı elini yumruk yaparak uyluğun iç yüzünde atardamar üzerine baskı uygular. Sağ bacağa baskı uygulamak için sağ el, sol bacak için de sol el kullanılır.

Şekil VI.XV: Atardamar Kanamalarında Baskı Noktaları.

ANADAMARA BASKI UYGULAMA BECERİSİ

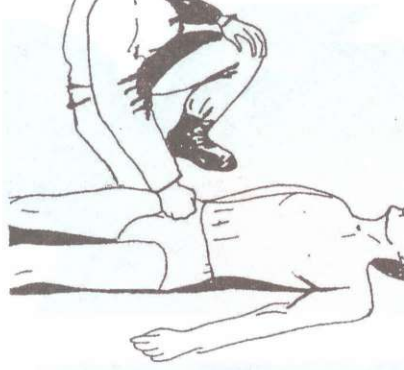
(kanamanın olduğu tarafa geçilir)

1. Boyuna baskı uygulamak için, baş parmakla (yara sağdaysa sol baş parmak, yara soldaysa sağ baş parmak) doğru yere uygulaması
2. Köprücük kemiğinin arkasından baskı uygulamak için, baş parmakla (yara sağda ise sol baş parmak yara solda ise sağ baş parmak) doğru yere uygulaması
3. Koltuk altından baskı uygulamak için, bir veya her iki baş parmakla doğru yere uygulaması
4. Kolda baskı uygulamak için, baş parmakla (sağ koldaki yara için sağ baş parmak, sol koldaki yara için sol baş parmak)doğru yere uygulaması
5. Kasıkta baskı uygulamak için, el yumruk yapılmış ve kol düz olarak (sağ taraftaki yara için sağ yumruk, sol taraftaki yara için sol yumruk) doğru yere uygulaması
6. Uylukta baskı uygulamak için, yumruk sıkılmış ve kol düz olarak (sağ taraftaki yara için sağ yumruk, sol taraftaki yara için sol yumruk) doğru yere uygulaması
7. Tıbbi yardım ulaşana/ulaşılana kadar baskı noktasında basıncı gevşetmemesi
8. Yaralıyı pansuman görülecek şekilde battaniye ile sarması

Şekil VI.XVI: Anadamara Baskı Uygulamaları

Kanamalarda koltuk altı baskı yeri

Kanamalarda kasıkta baskı yeri

Kanamalarda boyunda baskı yeri

Kanamalarda köprücük kemiği üzeri baskı yeri

Şekil VI.XVII: Anadamara Baskı Uygulamaları

TURNİKE (BOĞUCU SARGI) UYGULANMASI

Kol, uyluk gibi tek kemikli bölgelere uygulanır. Ön kol ve baldırda uygulanmaz. Eskiden daha fazla kullanım alanı olan turnikenin kullanımı bugün için oldukça sınırlanmıştır. Turnike uygulamasının sınırlanmasının başlıca nedeni, turnikenin uzun zaman takılı kalması sonucu meydana gelen doku harabiyeti ve bunun sonucu olarak gelişen istenmeyen etkiler olmuştur. Bugün için turnike başlıca üç durumda kullanılmaktadır :

1. **Çok sayıda yaralının bulunduğu bir ortamda tek ilkyardımcı varsa, kanamayı durdurmak ve daha sonra da diğer yaralılarla ilgilenebilmek için kanamalı olan yaralıya turnike uygulanabilir.**
2. **Yaralının güç koşullarda bir yere taşınması gerekiyorsa (örneğin engebeli bir arazi gecikilecekse), taşıma sırasında kanamayı durdurmak amacı ile geçici olarak turnike uygulanabilir.**
3. **Uzuv kopması varsa ve basınç noktasından baskı uygulanması yetersiz kalmışsa, yaralı sağlık kuruluşuna ulaştırılıncaya kadar turnike uygulanabilir.**

Turnike, kanayan yer ile kalp arasındaki bir yere ve daima tek kemik bulunan bölgeye (diz veya dirseğin üzerindeki bir kısma) uygulanmalıdır. Turnike uygulandıktan sonra uç kısımda nabız alınamamalıdır, aksi takdirde yararsızdır. Turnike görülür şekilde açıkta bırakılmalı, sargı veya pansuman ile üzeri kapatılmamalıdır. Turnike uygulanan yaralının üzerine, görülebilecek şekilde, turnike uygulanmış olduğunu belirten kart, etiket vs. iliştilirmeli veya çok sayıda yaralının bulunduğu ortamda turnike uygulanmış olan kişinin alnına (sabit kalemle veya rujla) "turnike" ya da "T" harfi, turnikenin uygulandığı saat ve dakikaka yazılmalıdır. Koltuk altı veya kasıktaki kanamalarda turnike uygulanamaz. Ayrıca boyuna hiçbir zaman turnike uygulanmamalıdır. Kafa derisi çok kanlı olduğu için, kafa yaralanmalarında kafa derisi çok kanayabilir. Bu durumda yapılması gereken kanayan yere baskı uygulanmasıdır.

Turnike uygulanmasında amaç atardamardaki kan dolaşımını engellemektir. Bu yüzden çok sıkı bir şekilde bağlanmalıdır. Bir diğer yöntem de **boğucu sargı** yapılmasıdır. Burada, kanayan yerin üzerindeki bir bölgeye sıkıca sargı yapılır. Bir

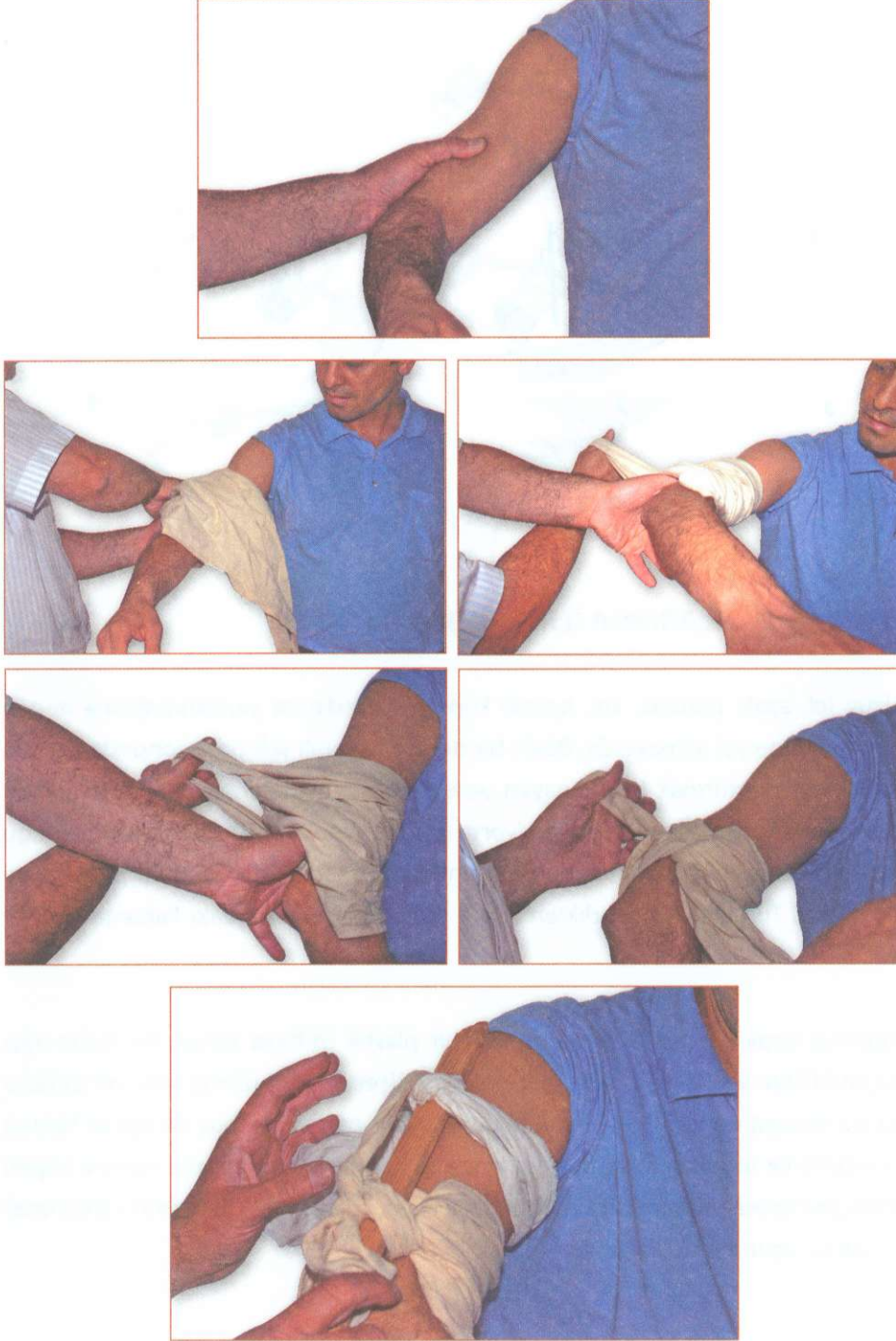
düğüm atıldıktan sonra sargının üzerine bir kalem, tahta parçası vs. yerleştirilir ve sargı, kalemin üzerinden bir kez daha düğümlenir. Daha sonra kalem çevrilmek suretiyle kanama duruncaya kadar sargı sıkıştırılır. Kol ve bacaklara uygulanan turnike veya boğucu sargı yarım saat kadar açılmadan kalabilir. Yarım saatte bir birkaç kalp atımı süresince gevşetilmelidir. Gevşetme süresince kanayan yer üzerine doğrudan baskı uygulanmalıdır.

Turnike uygulanmasında dikkat edilmesi gereken önemli bir başka nokta da, turnike yapmak için kullanılacak sargının ince olmaması gerektiğidir. Turnike yapmak için hiç bir zaman tel, lastik, ip gibi araçlar kullanılmamalıdır. Sargı bezi, katlanmış bir bez veya üçgen bezin katlanması ile elde edilecek bir sargı bu amaçla kullanılabilir.

BOĞUCU SARGI (TURNİKE) UYGULAMA BECERİSİ

- DİKKAT:** Bugün için turnike başlıca üç durumda uygulanmaktadır;
- Çok sayıda yaralının bulunduğu bir ortamda tek ilkyardımcı varsa,
  - Yaralının güç koşullarda bir yere taşınması gerekiyorsa (engebeli uzun bir yol gidilecek ise),
  - Uzuv kopması var ise ve basınç noktasından yapılan bası etkisiz ise turnike uygulanabilir, bunların dışında kesinlikle uygulanmaz.
- Baskı noktasına bir elle baskı uygulamaya devam etmesi
  - Diğer eline geniş, kuvvetli ve esnemeyen materyal alması
  - Şeridi yarı uzunluğundan katlama, uzuv etrafına sarması
  - Bir ucu halkadan geçirip çekme ve iki ucu bir araya getirmesi
  - Baskı noktasında basıncı kaldırma ve kanamayı tamamen durduracak yeterlikte sıkı bir bağ atması
    - Geniş sargı uygulama
    - Sargının içinden sert cisim (kalem gibi) geçirme ve uzva paralel konuma getirme
    - Kanamaya durana kadar sert cismi döndürme
  - Sert cismi uzva dik konuma getirerek sargıyı çözülmeyecek şekilde tespit etmesi
  - Hasta/yaralının elbisesinin üzerinde, hasta/yaralının adı ve turnikenin uygulandığı zaman (saat ve dakika) yazılı bir kart işnelemesi
  - Çok sayıda yaralı olduğunda, yaralının alına rujla veya sabit kalemle "turnike" veya "T" harfini yazması
  - Hasta/yaralıyı pansuman ve turnike görülecek şekilde battaniye ile sarması
  - Turnikeyi 15-20 dakika aralıklarla gevşetmesi, sonra tekrar sıkması

Şekil VI.XVIII: Boğucu Sargı (Turnike) Uygulaması

Şekil VI.XVIII: Turnike (boğucu sargı) Uygulanması

UZUV KOPMALARINDA İLK YARDIM

Uzuv (el, ayak, parmak, kol, bacak) kopması atardamar yaralanmalarına neden olarak ölüme yol açmaktadır. Böyle bir durumda yaralı şok pozisyonunda yatırılır. Kanamayı durdurmak için kanayan yere ve baskı noktalarına baskı uygulanır. Bu önlemlerle kanama kontrol edilemiyorsa turnike uygulanır. Turnike uzvun koptuğu bölgeye en yakın olan ve deri bütünlüğünün bozulmamış olduğu bölgeye uygulanır. Turnike uygulandıktan sonra sıkılaştırılarak uzuvdaki kanama kontrol edilir.

Kopmuş uzuv parçası, su geçirmeyen bir plastik torbaya konur. Bu torba ağzı kapatıldıktan sonra, içerisinde 1 ölçek suya 2 ölçek buz konulmuş ikinci bir torbaya ya da kovaya konur. Bu şekilde, kopmuş uzuv parçasının buz ile direkt teması önlenmiş ve soğuk bir ortamda taşınması sağlanmış olur. Torbanın üzerine kopan uzuv parçasının sahibine ait kimlik bilgileri kaydedilir ve yaralı ile aynı araca konarak sağlık kuruluşuna sevki sağlanır.

UZUV KOPMASI DURUMUNDA İLK YARDIM UYGULAMA BECERİSİ

1. Hasta/yaralıyı sırt üstü yatırması
2. Hasta/yaralının bacaklarını 30 cm kadar yükseltmesi
3. Kanamayı durdurmak için kanayan yere veya baskı noktalarına baskı uygulaması
(Bu önlemlerle kanama kontrol edilemiyorsa turnike uygulaması)
4. Kopan parçayı temiz su geçirmez ağzı kapalı bir plastik torbaya yerleştirmesi
5. Kopan parçanın bulunduğu torbayı buz içeren ikinci bir torbanın içine koyması
6. Torbayı temiz bir bez ile sarıp hasta/yaralı ile aynı vasıtaya koyma, üzerine hastanın adı ve soyadını yazması
7. Yaralıyı ve kopmuş uzuv parçasını sağlık kuruluşuna ulaştırılması

Şekil VI.XIX : Uzuv Kopması Durumunda Yapılacaklar

Şekil VI.XX: Uzun Koptması Durumunda Yapılacaklar

İç kanamalarda ilkyardım: İç kanamalar, şiddetli travma, darbe, kırık, silahla yaralanma nedeniyle oluşabilir. Hasta/yaralıda şok belirtileri vardır, şok pozisyonunda yatırılır. Yaralının bilinç ve A-B-C kontrolü yapılmalı, tıbbi yardım istenmelidir. Yiyecek ve içecek verilmez.

Kulak kanamasında ilkyardım: Hasta/yaralı sakinleştirilir, endişeleri giderilir. Kanama hafifse kulak temiz bir bezle temizlenir, kanama ciddi ise, kulağı tıkamadan temiz bezlerle kapanır. Hasta/yaralının bilinci yerinde ise hareket ettirmeden sırt üstü yatırılır, bilinci kapalı ise kanayan kulak üzerine yan yatırılır,

Burun kanamasında ilkyardım: Çocuklarda daha sık olmak üzere burun içindeki damarların açılması sonucu burun kanaması olabilir. Burun kanamaları hemen daima toplardamar kanaması şeklindedir ve kolaylıkla durdurulabilir. Burnu kanayan kişiye telaş etmemesi söylenerek burun kanatları parmaklar arasında sıkıştırılır (bu işlemi hasta kendisi de yapabilir). Bu arada hasta, başı ve gövdesi hafifçe öne eğilmiş konumda oturtulur. Burun kanatları 5 dakika kadar süre ile sıkıldığında kanama durur. Kanama fışkırır şekilde ise (atardamar kanaması belirtisi), veya 5 dakikalık sıkma sonucunda durmamışsa ya da sık sık tekrarlıyorsa doktor muayenesi önerilir.

**burnu kanayan kişi oturtulur,
başı hafifçe öne eğilir
burnu kanatları 5 dakika süre ile sıkılır**

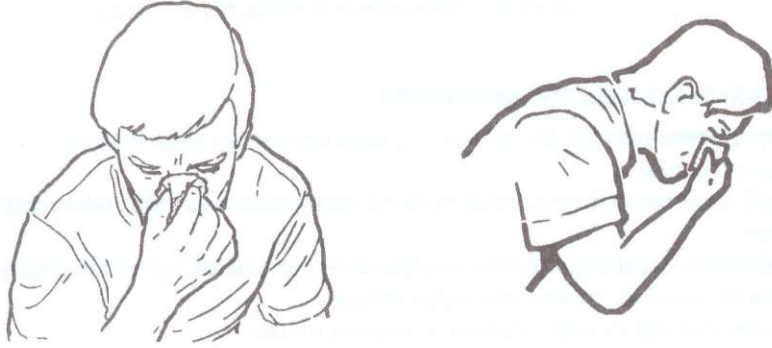
DOĞAL DELİKLERDEN KANAMALARDA İLK YARDIM**DOĞAL DELİKLERDEN KANAMALARDA UYGULAMA BECERİSİ****Burun Kanaması**

1. Telaş ve endişe etmemesini söyleyerek hastayı sakinleştirmesi
2. İki tarafta burun kanatlarına baskı yapması ya da hastanın kendisinin yapmasını sağlaması
3. Hastayı oturur, öne doğru eğilmiş pozisyonda tutması
4. Beş dakika sonunda kanama durmamışsa tıbbi yardım istemesi

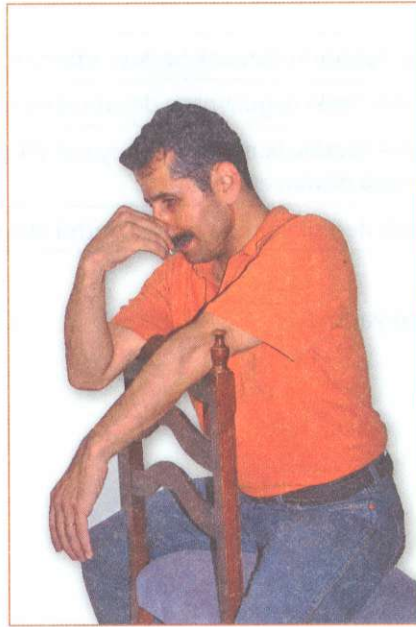
DOĞAL DELİKLERDEN KANAMALARDA UYGULAMA BECERİSİ**Kan kusma ve kan tükürme**

1. Hastaya, yan pozisyon vermesi
2. Yatma rahatsız edici ise oturur pozisyon vermesi
2. Hastanın kusmuğunu veya tükürüğünü bir kaptaki tutması
3. Yiyecek veya içecek vermemesi

Şekil VI.XXI : Burun kanamasının Durdurulması

Şekil VI.XXII : Burun kanamasının Durdurulması

BÖLÜM VI: YARALANMALAR VE KANAMALARDA İLK YARDIM BECERİLERİ EĞİTİM REHBERLERİ (EĞİTİCİ TARAFINDAN KULLANILACAK)

İLK YARDIM BECERİLERİ EĞİTİM REHBERİ									
1- Geliştirilmesi gerekir: Basamağın hiç uygulanmaması veya sırasında uygulanmaması									
2- Yeterli: Basamağın doğru olarak ve sırasında uygulanması fakat takılmalarının olması									
3- Ustalaşmış: Basamağın duraklamadan ve yardıma gerek kalmadan doğru olarak ve sırasında, mükemmel uygulanması									
G/Y: Basamağın eğitici tarafından gözlenmemiş olması									
Katılımcının Adı Soyadı:			Kurs Tarihi:						
					UYGULAMA				
DIŞ KANAMA KONTROLÜ (küçük kanama)					1	2	3	4	5
UYGULAMA BECERİSİ									
1. Kanayan yer üzerine (parmakla ya da temiz bir bez ile) baskı yapması									
2. Kanama durmuyorsa el ayasını kullanarak baskıyı artırması									
3. Kanama duruncaya kadar baskı uygulamaya devam etmesi									
4. Birinci bez kanla ıslanırsa üzerine ikinci bir bez koyarak (ilk bezi kaldırmadan) baskı yapmaya devam etmesi									
5. Yaranın uç tarafında renk değişikliğini ve nabzı kontrol etmesi									

Katılımcı bu uygulamaları yapmaya: Hazır Hazır değil

Eğitici Adı Soyadı:

İmza:

Tarih:

İLK YARDIM BECERİLERİ EĞİTİM REHBERİ					
1- Geliştirilmesi gerekir: Basamağın hiç uygulanmaması veya sırasında uygulanmaması					
2- Yeterli: Basamağın doğru olarak ve sırasında uygulanması fakat takılmaların olması					
3- Ustalaşmış: Basamağın duraklamadan ve yardıma gerek kalmadan doğru olarak ve sırasında, mükemmel uygulanması					
G/Y: Basamağın eğitici tarafından gözlenmemiş olması					
Katılımcının Adı Soyadı:			Kurs Tarihi:		
					UYGULAMA
DIŞ KANAMADA SARGI UYGULAMA BECERİSİ					1 2 3 4 5
1. Kanayan yer üzerine birkaç kat temiz bez koyması					
2. Bez üzerinden sargı yapması					
3. Sargı yaparken kanamayı durduracak kadar sıkıştırması					
4. Sargı yaptıktan sonra kanama devam ediyorsa, bez ve sargı bezi kanlanmışsa bunları yerinden kaldırmadan ve sargıyı açmadan, üzerinden yeniden baskı ve sargı uygulaması					
5. Kazazedeyi sırt üstü yatırması					
6. Ayaklarının altına destek koyarak 30 cm kadar kaldırması					
7. Yaralıyı pansuman görülecek şekilde battaniye ile sarması					
8. Tıbbi yardım gelene kadar bu pozisyonu koruması					
9. Aralıklarla solunum ve nabızı kontrol etmesi					

Katılımcı bu uygulamaları yapmaya: Hazır Hazır değil

Eğitici Adı Soyadı:

İmza:

Tarih:

İLK YARDIM BECERİLERİ EĞİTİM REHBERİ										
1- Geliştirilmesi gerekir: Basamağın hiç uygulanmaması veya sırasında uygulanmaması										
2- Yeterli: Basamağın doğru olarak ve sırasında uygulanması fakat takılmaların olması										
3- Ustalaşmış: Basamağın duraklamadan ve yardıma gerek kalmadan doğru olarak ve sırasında, mükemmel uygulanması uygulanması										
G/Y: Basamağın eğitici tarafından gözlenmemiş olması										
Katılımcının Adı Soyadı:			Kurs Tarihi:							
					UYGULAMA					
ÜÇGEN BANDAĞ UYGULAMA BECERİSİ					1	2	3	4	5	
Kol ve Bacak										
1. Üçgenin tepesini üçgenin tabanına yerleştirmesi, kenarlarından birisini uzva dik olarak aşağı doğru sarkıtması										
2. Uçları ile iki veya üç döngü yapıp bunları birbirine bağlaması										
Eİ										
1. Parmaklar üçgenin tepesine doğru olmak üzere eli üçgen bez üzerine yerleştirmesi										
2. Tepesi bileğe doğru bakarken üçgenin kaidesini aşağı, parmakların üzerine katlaması										
3. Elin sırtında uçları karşı karşıya getirmesi, bunları çaprazlaması										
4. Bilek seviyesinde düğümlemesi										
Ayak										
1. Ayağı üçgenin üzerine düz olarak, parmaklar üçgenin tepesine bakacak şekilde yerleştirmesi										
2. Üçgen bandajın tepesini ayağın üzerine doğru katlaması										
3. Üçgenin iki ucunu ayağın üstünde çaprazlayacak şekilde öne doğru getirmesi										
4. İki ucu ayak bileği etrafında düğümlemesi										
Diz										
1. Üçgeni uyluğun iç kısmına tepesi yukarı doğru kaidesi dizin altında olacak şekilde yerleştirmesi										
2. Dizın arkasında uçları çaprazlaması										
3. Uyluğun önünde uçları düğümlemesi										
Göğüs										
1. Üçgenin tepesini omuza yerleştirmesi										
2. Tabanı göğsün altında düğümlemesi										
3. Şerit şeklinde bir bez parçasının bir ucunu üçgenin açıkta kalan ucuna, diğer ucunu ise sırtın arkasında düğümün olduğu yere bağlayarak üçgen sargı bezini sabitlemesi.										
Omuz										
1. Tabanı kolun etrafında bağlaması										
2. Üçgenin tepesini göğsün etrafından geçen bir omuz kayışına, omuz seviyesinde iğnelemesi										
Kalça										
1. Uyluğun ön kısmının etrafında üçgenin tabanını düğümlemesi										
2. Üçgenin tepesini, belin etrafındaki bir kayışa iğnelemesi										

Katılımcı bu uygulamaları yapmaya: Hazır Hazır değil

Eğitici Adı Soyadı:

İmza:

Tarih:

İLK YARDIM BECERİLERİ EĞİTİM REHBERİ										
1- Geliştirilmesi gerekir: Basamağın hiç uygulanmaması veya sırasında uygulanmaması										
2- Yeterli: Basamağın doğru olarak ve sırasında uygulanması fakat takılmalarının olması										
3- Ustalaşmış: Basamağın duraklamadan ve yardıma gerek kalmadan doğru olarak ve sırasında, mükemmel uygulanması										
G/Y: Basamağın eğitici tarafından gözlenmemiş olması										
Katılımcının Adı Soyadı:			Kurs Tarihi:							
					UYGULAMA					
ANA DAMARA BASKI UYGULAMA BECERİSİ					1	2	3	4	5	
(kanamanın olduğu tarafa geçilir)										
1. Boyuna baskı uygulamak için, baş parmakla (yara sağdaysa sol baş parmak, yara soldaysa sağ baş parmak) doğru yere uygulaması										
2. Köprücük kemiğinin arkasından baskı uygulamak için, baş parmakla (yara sağda ise sol baş parmak yara solda ise sağ baş parmak) doğru yere uygulaması										
3. Koltuk altından baskı uygulamak için, bir veya her iki baş parmakla doğru yere uygulaması										
4. Kolda baskı uygulamak için, baş parmakla (sağ koldaki yara için sağ baş parmak, sol koldaki yara için sol baş parmak)doğru yere uygulaması										
5. Kasıkta baskı uygulamak için, el yumruk yapılmış ve kol düz olarak (sağ taraftaki yara için sağ yumruk, sol taraftaki yara için sol yumruk) doğru yere uygulaması										
6. Uylukta baskı uygulamak için, yumruk sıkılmış ve kol düz olarak (sağ taraftaki yara için sağ yumruk, sol taraftaki yara için sol yumruk) doğru yere uygulaması										
7. Tıbbi yardım ulaşana/ulaşılana kadar baskı noktasında basıncı gevşetmemesi										
8. Yaralıyı pansuman görülecek şekilde battaniye ile sarması										

Katılımcı bu uygulamaları yapmaya: Hazır Hazır değil

Eğitici Adı Soyadı:

İmza:

Tarih:

İLK YARDIM BECERİLERİ EĞİTİM REHBERİ					
1- Geliştirilmesi gerekir: Basamağın hiç uygulanmaması veya sırasında uygulanmaması					
2- Yeterli: Basamağın doğru olarak ve sırasında uygulanması fakat takılmaların olması					
3- Ustalaşmış: Basamağın duraklamadan ve yardıma gerek kalmadan doğru olarak ve sırasında, mükemmel uygulanması					
G/Y: Basamağın eğitici tarafından gözlenmemiş olması					
Katılımcının Adı Soyadı:			Kurs Tarihi:		
BOĞUCU SARGI (TURNİKE) UYGULAMA BECERİSİ					UYGULAMA
DİKKAT: Bugün için turnike başlıca üç durumda uygulanmaktadır;					
a. Çok sayıda yaralının bulunduğu bir ortamda tek ilkyardımcı varsa,					
b. Yaralının güç koşullarda bir yere taşınması gerekiyorsa (engebeli uzun bir yol gidilecek ise),					
c. Uzun kopması var ise ve basınç noktasından yapılan bası etkisiz ise turnike uygulanabilir, bunların dışında kesinlikle uygulanmaz.					
1. Baskı noktasına bir elle baskı uygulamaya devam etmesi					
2. Diğer eline geniş, kuvvetli ve esnemeyen materyal alması					
3. Şeridi yarı uzunluğundan katlama, uzuv etrafına sarması					
4. Bir ucu halkadan geçirip çekme ve iki ucu bir araya getirmesi					
5. Baskı noktasında basıncı kaldırma ve kanamayı tamamen durduracak yeterlikte sıkı bir bağ atması					
• Geniş sargı uygulama • Sargının içinden sert cisim (kalem gibi) geçirme ve uzva paralel konuma getirme • Kanama durana kadar sert cismi döndürme					
6. Sert cismi uzva dik konuma getirerek sargıyı çözülmeyecek şekilde tespit etmesi					
7. Hasta/yaralının elbisesinin üzerinde, hasta/yaralının adı ve turnikenin uygulandığı zaman (saat ve dakika) yazılı bir kart iğnelemesi					
8. Çok sayıda yaralı olduğunda, yaralının alınına rujla veya sabit kalemle "turnike" veya "T" harfini yazması					
9. Hasta/yaralıyı pansuman ve turnike görülecek şekilde battaniye ile sarması					
10. Turnikeyi 15-20 dakika aralıklarla gevşetmesi, sonra tekrar sıkması					

Katılımcı bu uygulamaları yapmaya: Hazır Hazır değil

Eğitici Adı Soyadı:

İmza:

Tarih:

İLK YARDIM BECERİLERİ EĞİTİM REHBERİ

1-**Geliştirilmesi gerekir:** Basamağın hiç uygulanmaması veya sırasında uygulanmaması

2-**Yeterli:** Basamağın doğru olarak ve sırasında uygulanması fakat takılmaların olması

3- **Ustalaşmış:** Basamağın duraklamadan ve yardıma gerek kalmadan doğru olarak ve sırasında, mükemmel uygulanması

G/Y: Basamağın eğitici tarafından gözlenmemiş olması

Katılımcının Adı Soyadı:

Kurs Tarihi:

UZUV KOPMASI DURUMUNDA İLK YARDIM UYGULAMA BECERİSİ**UYGULAMA**

	1	2	3	4	5
1. Hasta/yaralıyı sırt üstü yatırması					
2. Hasta/yaralının bacaklarını 30 cm kadar yükseltmesi					
3. Kanamayı durdurmak için kanayan yere veya baskı noktalarına bası uygulama. Bu önlemlerle kanama kontrol edilemiyorsa turnike uygulama					
4. Kopan parçayı temiz su geçirmez ağzı kapalı bir plastik torbaya yerleştirme					
5. Kopan parçanın bulunduğu torbayı buz içeren ikinci bir torbanın içine koyma					
6. Torbayı temiz bir bez ile sarıp hasta/yaralı ile aynı vasıtaya koyma, üzerine hastanın adı ve soyadını yazması					
7. Yaralıyı ve kopmuş uzuv parçasını sağlık kuruluşuna ulaştırılması					

Katılımcı bu uygulamaları yapmaya:

Hazır

Hazır değil

Eğitici Adı Soyadı:

İmza:

Tarih: